

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ-  
HIVATAL ÉS NYOMDA  
Cluj, Kolozsvár, St. Baron  
L. Pop (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztőség  
és kiadóhivatal — 977  
Zs. N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a  
szerkesztőségnek cím-  
zendők. Kéziratokat nem  
adunk vissza

# UJ KELELET

ZSIDÓ-DÖNTÉSKAPALOD

Cluj-Kolozsvár — VI. évfolyam, 144. szám

Igazgató: SZÉKELY BÉLA

5683. Elul 2. — 1923. augusztus 14. Kedő

## A viták napjai Karlsbadban

Szokolov és Weizmann replikái a támadások ellen. Megkezdődött a Jewish Agency feletti vita. Megalakultak a bizottságok

(Karlsbad, aug. 13. Az Uj Kelet tudósítójától.)

Szokatlan hevességgel bontakozik ki Karlsbadban az a vita, amelynek gyújtópontja a Jewish Agency kiegészítésének kérdése. Az ellenzék politikai babérokra vágyik és gyakran tulmegy azokon a kereteken, melyeket a kérdés komolysága szab meg. De súlyos harcok vannak a mizrachi és a baloldali pártok között is, melyek nemegyszer kinos élességű támadásokban robbantak ki. Míg a mizrachisták a Sulchan Aruch alapján álló Palesztinát követelik, addig a baloldaliak súlyosan kifogásolják, hogy a mizrachisták arab munkásokat alkalmaznak az éhező chalucok helyett.

A karlsbadi eseményekről, melynek középpontjában Szokolov és Weizmann replikázó beszédei állanak, tudósításunk a következő:

### A bizottságok megalakulása

A karlsbadi XIII. cionista kongresszusnak az elmúlt ülésén az új bizottságok alakultak meg. Az állandó bizottság Stricker műszaki főtanácsost választotta a nökéül. Megalakult az a bizottság is, amely a határozati javaslatokat a plénum elé való vitelük előtt megvizsgálja és szerkezeti ellentéteket kiküszöböli. Megalakították a politikai bizottságot, a költségvetési, a szervezeti, a Keren Hajjeszód és a Nemzeti Alap bizottságokat, amelyek számára és összetételre hasonlítanak az állandó bizottsághoz. A Palesztina-bizottság azonban kétszer akkora, három albizottsággal. Megalakították a pénzügyi bizottságot is, amely a bankügyeket és a gazdasági ügyeket általában vizsgálja és reformokra nézve előterjesztéseket tesz.

### Az általános vita

menetében Kaplanszki éles és temperamentumos beszéde a Mizrachi ellen hozott különösebb élnökséget. A szónokot a jobboldali hevesen támada, úgy hogy az elnöklő Lipszky csak nehezen tudta helyreállítani a rendet. Kaplanszki különösen

azt vetette a Mizrachi szemére, hogy arab munkásokkal dolgoztatnak ugyanakkor, amikor a chalucok tömegei éheznek.

Mereminszki (Ceire Cion) hangsúlyozza, hogy Palesztináról sok szó esik, de az országban folyó munkát nem segítik eléggé elő. Kifogásolja a zsidó tőkének a magatartását, amely saját zsebeire akar dolgozni anélkül, hogy áldozatokat hozna. Schalit dr. az osztrák cionis-

### Szokolov és Weizmann replikája

Ezután Szokolov emelkedett szólásra. Örömmel állapította meg, hogy a Jewish Agency kérdésében a kongresszus tagjai között alkotmányos konfliktus nincs, csak nézeteltérések vannak, amelyek inkább az executive beasó ügymenetét érintik.

— Elismerem, — mondotta — hogy a politikai helyzet súlyos és senki sem akarja azt kedvező színben feltüntetni, de attól, hogy tragikusnak mondjuk, távol áll. Nem szabad sohasem szem elől tévesztetni, hogy a mandátum jóváhagyása jelentős politikai vívmány volt. Hiszen tudhatják, hogy a mandátum elismerése vagy elvetése hajszálon mulott. Senkinek nincs joga szemünkrevetni, hogy politikai boldulást üztünk. Csakis tényekkel tudunk érvelni.

ták nevében kifejti, hogy a Jewish Agency tekintetében az ausztriai zsidóságnak nincs egységes álláspontja. Szerinte a Jewish Agency kiterjesztését feltétlenül véghez kell vinni. Neiger a nyugatgalíciai zsidóság nevében szintén a Jewish Agency kibővítését hangsúlyozza azzal a hozzáttétellel, hogy a cionista akció és szellem továbbra is érintetlen maradjon.

Dr. Schmarjahu Lewin jiddis nyelven szól az amerikai zsidóság belső fejlődéséről. Már nemcsak pénzkérdése az amerikai zsidóság körében a cionizmus, hanem az asszimilációs törekvések ellen való forradalmi jelenség. Könnyen meglehet, hogy nem sokára nemcsak szervezeti és pénzügyi tekintetben fogjuk elismerni vezetőiket, hanem politikai tekintetben is. Kijelenti, hogy Weizmann Amerikában emberfeletti munkát végzett és lelkesedése és munkakészsége átragadt az amerikai zsidók legjobbjaira. A délutáni ülésen De Lieme hollandi delegátus, a Jewish Agency olyképen való átszervezését követeli, amely decentralizációra és produktivitásra vezet Swatopolski és a newyorki Gelbstein beszéde után

### Jacob Meir, Jeruzsálem főrabijja

emelkedik szólásra és héber nyelven beszél az arabok és zsidók közötti testvéri viszonyról a háború előtt. Meggyőződése, hogy a mai ellentétek nem tartósak.

Glükszon (Palesztina) elmondja, hogy a fellahok nagy földterületek kaptak ajándékba, míg

a zsidók egy dunamnyi földet ingyen nem kapnak.

A zsidó légionáriusok, akik Angliáért harcoltak, csak fáradságos utánjárással jutnak földhöz, de olyan területen, a pusztaságban, ahol nincs víz.

A kormány kulturmunkája inkább az arabokat szolgálja,

mint a mi érdekeinket. A kormány által ki-nevezett polgármesterek kizárólag arabok. Iskoláinkat sem istápolják kellőképpen és a kormány zsidó tisztviselőket a legtrikább esetben alkalmaz. Ez ellen vezetőségünk sohasem tiltakozott és pedig azért, mert a vezetőség nem Palesztinában székel, hanem Londonban.

Dante Lattes (Róma), van Briesland (Hollandia), Jean Fischer (Antwerpen), Farbstern, Rungel, Wikansky (Palesztina), Rottenberg (Newyork) beszéde után feszűt érdeklődés között és egy kellemetlen incidens után, amelyet egy vendég, Lobersohn kanadai rabbi beszéde idézett fel.

### Kis népek ágyuk nélkül, szervezett népakarattal sokat el tudnak érni.

Harding valamikor azt mondotta nekem: a cionizmus nagyon szép dolog, mégis miképpen akadhatsz olyan zsidók, akik ellenzik.

Nekünk arra kell törekednünk, hogy az egész zsidóság követelje Erec Jisraelt.

Ezt az akaratot másként dokumentálni nem lehet, mint cselekedettel és e cselekvések instrumentumául megteremtettük a Keren Hajjeszódot. Felszólítottuk a zsidó népet Palesztina ujjáépítéséhez való adakozásra. Minden gondolkodó ember előre megmondta nekünk, hogy az adakozóknak, bármily pártállásuk legyenek is, befolyást kell engedni az ujjáépítés körül. A szervezett cionisták mellett nagy-

### ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Romániában  
Egész évre — — 620  
Félévre — — 320  
Negyedévre — — 170  
Egy hónapra — — 60  
Egy szám ára, pályaudvaron és vidéken is, 3 lej  
Bukarestben — — 3.50

Csehszlovákiában  
Egy hónapra — — 20 ck  
Egy szám — — 1.20 ck

számu zsidóember érdeklődik Palesztina ujjáépítése iránt és ezeket valamilyen módon egyesíteni kell a cionistákkal. Ez az a szervező probléma, amellyel foglalkoznunk kell.

Ejjel egy óraker

### Weizmann elnök

viharos lelkesedés közepette emelkedett szólásra. Azt vetik szememre, — mondotta — hogy defétista vagyok és a defétizmus logikája szerint kapitulálni és lemondani kell. Igazán nem tudom, hogy defétizmusomat miből olvassák ki. Annyit mondhatok, hogy tárgyalásaim során a cionizmus alapvető elveiből

egy jottányit nem ajándékoztam el és aki ezt a méltatlan szemrehányást teszi nekem, annak én, aki talán valamit mégis csak munkálkodtam a cionizmus körül, felháborodással vágom vissza e vádak. (Óriási tetszés.)

— Az Önök vezetői azért vannak itt, hogy igazságos kritikát hallgassanak, de ne m arra való, hogy politikusok és politizálók szüvedéyeinek csizmatörői legyenek. Az Önök vezetője hajlandó arra, hogy a szervezet első szolgálója legyen, de nem kapható utolsó cselédi szolgálatokra. Nem vagyok defétista és Baltimoreban — ezt jól jegyezzék meg maguknak — azt mondtam, hogy

olyan krízist, mint a tavalyi volt, nem bírnak megegyezni el.

Gondolják csak el, hogy napról-napra éhező tanítóktól és éhező chalucoktól a sürgönyök és levelek egész tömegét kaptam. Elmentem Palesztinába, a kolóniákra, beszéltem munkásokkal és tanítókkal és az volt az érzésem, hogy a nagy idealizmus nem tartható fenn továbbra, ha az éhség még három hónapig el-tart és ha a helyzetük nem javul. Ne kapaszkodjanak egy szavamba, amelyet talán elkéséredésben Baltimoreban mondtam. Az ilyen állapotoknak meg kell szünniök, ha előbbre akarunk jutni.

— Perse — folytatta Weizmann — Grünbaum ur, a támadóm, várhat. Láttam más zsidókat is, akiknek módjukban van várakozni, de nekünk napról-napra előbbre kell jutnunk. Ez nem defétizmus, ez a helyzet értékelése és felismerése. Nevetséges és gyermekes dolog szemethunyni és olyasmivel vigasztalódni, ami be nem következhetik. Lehet, hogy felfogásomban tévedek, de azt hiszem, hogy a háború után

a cionizmusban úgy alakultak, a dolgok hogy a problémák nagyobbak és erősebbek lettek, mint maga a szervezet.

Más szavakkal: míg a probléma napról-napra növekedett intenzivitásban, addig a mozgalmunk erői nem fejlődtek hasonló arányban. Ezt megmondani nem bűn és nem defétizmus. Kinek a hibája, hogy a világ egyszerre megváltozott és hogy mi ezt a változást nem tudtuk hasonló arányokban végigcsinálni. Csak arra akarok emlékeztetni, hogy a zsidóság egyik fele szervezkedés és politika tekintetében megbénult és csak nagyon lassan küzdödi fel magát. A cionizmus problémái azonban

nem vesztegelnek, hanem állandóan növekednek

és ennek következtében eljutottunk arra az elhatározásra, hogy egyedül a nagy problémát nem tudjuk megoldani azzal a gyorsasággal, amelyre szükségünk van.

— A Keren Hajjeszód elvben voltaképpen már adva van az új program. Nem hinném, hogy mindazok között, akik itt ülnek, ne

akadon annyi bölcsesség, belátni a banális igazságot, hogy az embereket nem lehet kényszeríteni arra, hogy pénzt adjanak vagy gyűjtésnek anélkül, hogy meg kérdeznék, hogy a pénzt mire fordítják. A demokratikus elvek követelik, hogy az adófizető tudja meg, miként kezelik az adókat. A Keren Hajjeszód érdekében nemcsak Amerikában, hanem Nyugateurópa néhány városában is dolgoztam és itt láttam, mennyire magától értetődő, hogy azok az urak, akik nincsenek a cionista szervezetben, mennyire szükségesek a Keren Hajjeszód intézésében. Ezen az uton eljutunk ahhoz a követeléshez is, hogy a cionista költségvetést ellenőrizni fogják és éppen ezért ezt az állapotot nekünk legalizálni és méltó formát kell kölcsönöznünk neki. Az államérők bölcsessége mindig abból állott, hogy előre láttak.

A mandátum elérése után

évekig nem jöhetnek politikai vívmányok. Ha mégis el akarunk érni a győzelmeinket, akkor ezeket a palesztinai mocsarak rendezésében, a talaj verejtékes megművelésében, nem pedig a Downing-Street irodáiban fogjuk elérni.

Nagyon meg lehetünk elégedve, ha pozíciónkat megtartjuk. Ehhez pedig pénz és emberek kellene és a cionista szervezet iránt való minden megbecsülés mellett ki kell jelentenem, hogy nincs pénzünk és nem rendelkezünk elég ember felett. En pedig a magam részéről mindent el fogok követni, hogy embereket és pénzt teremtsék elő. (Viharos tetszés.) Egészen különös dolog, hogy míg egyrészt a korlátlan bevándorlást, a munkanélküliség megszüntetését, az ország gyors újjáépítését követelik, addig másrészt olyan emberekről, akik iránt ma még bizalommal viseltettek, kijelentik, hogy árulók, fascisták, diktátorok.

Soha a hatalomhoz való akarás nem irányították lépéseimet. Életemben soha sem hajtottam térdet sem egy zsidó mágnás, sem egyetlen keresztény hatalmasság előtt. En Önöket becsülettel képviseltem és amellet vagyok most is, hogy

alapvető elveink megóvása mellett engedelményeket kell tennünk.

Mert csak ez adja meg a módot arra, hogy Palesztinában három vagy négyszeres zsidó bevándorlás jöhessen létre. Angliával, a mandátárius hatalommal még sok ideig fogunk együtt dolgozni. Van egy Anglia, a Morningspost Angliája és van Balfour Angliája. Nagy szerencsétlenség lenne feltételezni, hogy rosszszeműen tárgyalnak velünk. Minden tárgyaló félről fel kell tételeznünk az őszinteséget és kijelentem, hogy a brit kormánytól mi igen

### A kongresszus nagy problémái

(Karlsbad, augusztus 12. Az Uj Kelet kiküldött munkatársától) A kongresszus első munkanapja a referátumok meghallgatásával telt el, mely az eredeti programtól eltérően az egész keddi napot igénybe vette, úgyhogy az általános vita megkezdésére nem maradt idő. A jelentéseket minden különösebb emóció nélkül hallgattuk végig a delegátusok, csupán Csisik beszámolójánál, amikor az újjáépítés kritikájáról beszélt, voltak viharos közbeszólások. A referátumok egyébként nem hoztak a kongresszus elé újabb momentumokat, közvetlenebb és frissebb megismertlései voltak a végrehajtóbizottság nyomtatásosan közölt jelentéseinek. Az izgalmasabb és a kedélyeket uraló események a kongresszuson kívül, a pártok gyűlésein és a bizottsági szobákban zajlottak le.

Amint előrelátható volt, a kongresszus sulypontja a Jewish Agency kérdésén nyugszik. Ez a probléma áll a viták homlokterében és körülötte vonulnak tel teljes harci fegyverzetben a pártok. A többi kérdések teljesen eltörpülnek és háttérbe szorulnak. Mindenki serényen készülődik a nagy összecsapásra s a küzdelem kimenetelére a pillanatban még nagyon kétséges. Ket álláspont áll szemben egymással: A Weizmann-koncepció, amelynek hívei az „Ét livnot“ csoportban tömörültek és az „Al Hámismár“ néven magalakult ellenzéki blokk. A per tárgya, amelyet egyébként az Uj Kelet is több ízben ismertetett s amellyel a legtöbb országos szervezet konferenciáira behatóan foglalkozott, röviden

is jószándékot találtunk.

Nem fogom túrni, hogy mandátárius hatalmunk kormányának becsületes szándékát rágalmazzák. (Nagy tetszés.)

Weizmann beszéde után az utcán is viharosan eljeneztek és félóra hosszat tüntettek mellette.

A szombat esti ülésen a

### Jewish Agency feletti vitát

az előadó dr. Solowejtshik indította meg. Követelte új emberek bevonását, de minden országra nézve mások a feltételek. Olyan formát kell találni, amely minden országnak egyaránt megfelel. Az angol kormány kijelentette, hogy a Jewish Agency formájára nézve semlegességet óhajtat tanúsítani és e részben szabadkezet enged a cionistáknak. Egy dolog azonban mindenképpen fennáll, az hogy

a Jewish Agency kibővítésével a cionizmus semmiképpen sem veszíti el egy népmozgalom karakterét.

Éppen úgy ügyelni kell, hogy a kolonizálás

## Véres vasárnap Németországban

A katonaság öt városban összeütközött a munkásokkal. Több száz halott és sebesült. Gyorsított élelmiszervonatok indultak az éhező vidékekre

(Berlin, augusztus 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) A válság, noha enyhült, még igen sok helyen vasárnap zavargásokat robbantott ki. Krefeldben a munkások vörös zászló alatt megtámadták a városházát, a rendőrök beléjük löttek, több halott és sebesült van.

Hannoverben a kommunisták összeütköztek a rendőrséggel. Ratiborban heves utcai harcok zajlottak le, amelynek négy halott és huszonnégy sebesült áldozata volt. Aachenben éhségzavargások ütöttek ki. Itt katonaság lött belé a tömegbe. Tizenegyen meghaltak. Neurothban a munkások lefegyverezték a rendőrséget. A katonaság segélycsapatokat küldött ki, amelyek sortűzet adtak. A munkások közül huszonketten meghaltak, tizennyolcan megsebesültek.

Az aranykölcsöntől, amelyet a kormánynak sikerült megszereznie, a helyzet lényeges javulását várják. Ezek a zavargások még akkor robbantak ki, amikor a keleson után a kormány csupán tapogatózott. Az élelmiszervonatok most nagy tömegben szállítják az élelmiszereket az ország minden városába. Remélik, hogy néhány nap alatt teljesen helyreáll a rend.

### „Franciaország fekete katonái uraikodnak Európán“

London, augusztus 13. Az „Observer“, a legelőkelőbb angol politikai folyóirat éles cikkben foglalkozik Franciaország és Anglia viszonyával. „Poin-

összefoglalva a következő:

Weizmann követeli, hogy a Jewish Agency, a hivatalos palesztinai zsidó államszerv, amelynek birtokosa a mandátumszerződés értelmében a Cionista Világszervezet, azonnal egészítsék ki a nem-cionista zsidóság képviselőivel, azaz a többi nagy zsidó szervezetek vezetőivel. Weizmann követelését ezzel okolja meg:

1. A mandátumszerződés a leghatározottabban kötelességévé teszi a Cionista Világszervezetnek, hogy a Palesztina-építés munkájába az egész világ zsidóságát bevonja, vagy legalább is kísérletet tegyen erre. Anglia már többszörben érdeklődött, miképpen teljesítette a szervezet ez irányú kötelességét. Eddig teljes joggal azt mondhattuk, hogy amíg a mandátum ratifikálva nincs, nem áll módunkban a Jewish Agency kibővítéséről tárgyalni. Ennek a kongresszusnak azonban kétséget kizáróan be kell bizonyítania, hogy a mandátumban előírt kötelességeinek eleget akar tenni. Ellenkező esetben nemcsak ellenségeinknek adunk támogatást újabb támadásokra, de az angol kormány bizalmát is eljásztathatjuk.

2. A Cionista Világszervezet erői egymagában nem elégségesek a mandátumban előírt feladatok megoldására. Ezek a feladatok még az egész zsidóság teherbírást is próbára teszik s ezért minden zsidót be kell vonni a munkába s e munka arányában a cionistáknak meg kell osztoznunk a jogokban is a nem-cionista zsidósággal. A Jewish Agency tehát ne legyen kimonduott cionista alakulat, hanem vegyes szervezet,

munkája ne veszítse el szociális jellegét. A Jewish Agency fokozatosan a zsidóság koncentrikus nemzeti energiáinak képviselőjének kell lennie, ha teljesíteni akarja a mandátumban körülírt feladatát. Csak felelőtlen beszéddel lehet állítani, hogy a cionista szervezet érintetlenül marad abban az esetben, ha a Jewish Agency kiterjesztik. A szervezetnek igen is fel kell áldoznia hatalmi jogokat. Az utolsó cionista évikonferencián a zsidó világtkongresszust tekintették nem-cionista elemek bevonásának megfelelő formájaként. Szónok véleménye szerint

a zsidó világtkongresszus az egyetlen út arra, hogy sem a chalucok, sem pedig a jisuv között szakadás ne álljon be.

Az állandó bizottság nevében Stricker elnök javasolja, hogy ez a bizottság bizassák meg a Jewish Agency feletti vita rendezésével. Minthogy a kérdéshez harminchét felvétel jelentkezett, a beszéddőt szónokokonként husz percre korlátozták.

A „Cuvá gresszus betöltés fel és most ma konferenciának diákkérdés. Le támadja és egyre réktelen

— A különösen Br Florescu és Va tid határozott kongresszus be Vaitoianu min származásu — jóságigazgató támadja a lap. „szörnyű bűnér juk, hogy Vait ezielőtt zsidó n bukarestu spany rint tartotta. diáklap Vaitoia néven aposztro azzal vádolja, h ezért tiltottak

Franciaország katonai főlénye sokkal nagyobb, mint XIV. Lajos és I. Napoleon korában volt.

Európa telett Franciaország fekete katonái uralkodnak. Poincaré ezekre a fekete katonákra építi politikáját. Uralma azonban egy napon össze fog dőlni, mert csontja velejéig beteg. Azután így folytatja: „Az angol kormány legelső feladata, hogy Németország fizetőképességét Franciaország nélkül is megállapítsa.“

Örültség azt hinni, hogy Poincaréval udvariasság utján bármit is el lehet érni.

Az angol ipar sorsa forog kockán. Legfőbb ideje, hogy Baldwin odakiáltssa az oroszok uralmának: megállj! Ha erre képtelen, engedje át a helyét olyanoknak, akik tetteikkel tudják képviselni Nagybritanniának az élethez való jogát.

Jól értesült körökben úgy tudják, hogy a szövetséges kormányok miniszterelnökei a közeljövőben értekezletre gyűlnek össze valamelyik semleges állam fővárosában, hogy a jövőteli kérdésben megpróbáljanak egységes platformra jutni.

— Az Uj Kelet nagyváradi kiadóhivatala Szilágyi Dezső-u. 6 sz. alatt van, ahol a lapot érdeklő bármilyen ügyet elintéznék

amely magában foglalja mindazon zsidó retegek reprezentánsait, amelyek cselekvőleg közreműködnek Palesztina felépítésén.

3. A Cionista Világszervezet nem vállalhatja egymaga a felelősséget egy műért, amely az egész zsidó népnek készül s amelynek megvalósítását a hatalmak is az egész világ zsidóságára bízták. Meg kell osztani tehát a munkát és a felelősséget, de a jogokat is.

4. Weizmann maga csak abban az esetben marad továbbra is a szervezet élén, ha a kongresszus ilyen értelemben határoz. Ellenkező esetben semmiféle tisztséget nem vállalhat a szervezetben.

Bármily különösnek is hangzik, ez az utolsó érv a legfontosabb és leghatározottabb és nem lehetetlen, hogy éppen ez fogja eldönteni a rendkívül hevesnek ígérkező vitát. A küzdelemben Weizmann oldalán az úgynevezett centrum, a klal-cionisták nagy többsége áll. A másik oldalon állanak a frakciók, a mizrachisták, szocialisták és az egyre erősödő úgynevezett Grünbaum-csoport (Grünbaum lengyel képviselő pártja) is. Ezek együttesen alkotják az „Al Hámismár“-t.

Mit akar az „Al Hámismár“? Pozitív, tettekbe átváltható programja még nincsen, ami életrekellette és összehozta egyedül az, hogy nem akarja azt amit Weizmann. Nem akarja kiszolgáltatni a Jewish Agencyt és főként a Palesztina-építés munkáját olyanoknak, akik teljesen távol állanak a gondolatától és áldozataikkal még nem mutatták meg, hogy csakugyan dolgozni akarnak

Kolozsvá (től.) Az at detett ország ahogy annak adott róla, a A Kolozsváru nyugodott be delegációt kt mányt akarat küldött delegá vissza utjáról, kodik eredeti diákkongresszu fascista demo A kultuszmini a kormány a ban sem enged

A „Cuvá gresszus betöltés fel és most ma konferenciának diákkérdés. Le támadja és egyre réktelen

— A különösen Br Florescu és Va tid határozott kongresszus be Vaitoianu min származásu — jóságigazgató támadja a lap. „szörnyű bűnér juk, hogy Vait ezielőtt zsidó n bukarestu spany rint tartotta. diáklap Vaitoia néven aposztro azzal vádolja, h ezért tiltottak

Franciaország katonai főlénye sokkal nagyobb, mint XIV. Lajos és I. Napoleon korában volt.

Európa telett Franciaország fekete katonái uralkodnak. Poincaré ezekre a fekete katonákra építi politikáját. Uralma azonban egy napon össze fog dőlni, mert csontja velejéig beteg. Azután így folytatja: „Az angol kormány legelső feladata, hogy Németország fizetőképességét Franciaország nélkül is megállapítsa.“

Örültség azt hinni, hogy Poincaréval udvariasság utján bármit is el lehet érni.

Az angol ipar sorsa forog kockán. Legfőbb ideje, hogy Baldwin odakiáltssa az oroszok uralmának: megállj! Ha erre képtelen, engedje át a helyét olyanoknak, akik tetteikkel tudják képviselni Nagybritanniának az élethez való jogát.

Jól értesült körökben úgy tudják, hogy a szövetséges kormányok miniszterelnökei a közeljövőben értekezletre gyűlnek össze valamelyik semleges állam fővárosában, hogy a jövőteli kérdésben megpróbáljanak egységes platformra jutni.

— Az Uj Kelet nagyváradi kiadóhivatala Szilágyi Dezső-u. 6 sz. alatt van, ahol a lapot érdeklő bármilyen ügyet elintéznék

amely magában foglalja mindazon zsidó retegek reprezentánsait, amelyek cselekvőleg közreműködnek Palesztina felépítésén.

# A kormány végleg betiltotta az országos diákkongresszust

A diákság lapja bunkóval és rendszerváltozással fenyeget. „Aki szelet vet, vihart arat”. Diákkonferencia Jasiban

Kolozsvár, aug. 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az augusztus 20-ára Kolozsvárra hirdetett országos diákkongresszus megtartását, ahogy annakidején az Uj Kelet részletesen hírt adott róla, a szinajai minisztertanács betiltotta. A Kolozsvárott székelő kongresszusi iroda nem nyugodott bele a kormány rendelkezésébe, delegációt küldött Bukarestbe, hogy a kormányt akarátának megmáztatására bírja. A küldött delegáció tegnap eredménytelenül tért vissza utjáról, mert a kormány mereven ragaszkodik eredeti álláspontjához és jól látja, a diákkongresszus leple alatt a mozgalom vezetői fascista demonstrációt készültek kihozni. A kultuszminiszter közölte a delegációval, hogy a kormány a diákkongresszust semmilyen formában sem engedélyezi.

## Ujra nekilendült az agitáció

A „Cuvantul Studentesc” diáklap a kongresszus betiltását újabb agitációra használja fel és most már nyíltan leleplezi önmagát: a konferenciának egész más céljai voltak, mint a diákkérdés. Legutóbbi számában a kormányt támadja és fenyegeti, mert gátat vetett az egyre réktelenebb agitációnak.

A kormány tagjai — írja a lap — de különösen Bratianu, Constantinescu, Banu, Florescu és Vaitoianu miniszterek „Blank Arisztid határozott parancsára” foglaltak állást a kongresszus betiltása mellett. Majd különösen Vaitoianu minisztert, aki tudvalegileg német származású — apját, aki Bratianu birtokán jószágigazgató volt, Weithofernek hívták — támadja a lap. Néhány sorban Vaitoiannak „szörnyű bűnéről” rántja le a leplet. Megtudjuk, hogy Vaitoianu (ha igaz?) három héttel ezelőtt zsidó nőt vett feleségül és esküvőjét a bukaresti spanyol zsinagógában zsidó rítus szerint tartotta. A szenzációs leleplezés után a diáklap Vaitoianut csak „Weithofer-Zsinagóga” néven aposztrofálja és minisztertársaival együtt azzal vádolja, hogy a zsidók megfizették és ezért tiltották be a kongresszust.

## A vihararató...

A kongresszus beiktatása után — folytatja a lap — a miniszterek szenteszédtek. Egyik Karlsbadba, a másik Franzensbadba nyaral, nehogy esetleges interjúk lerántásuk arcképeit a maszkok. De közeledek a farsang vége, eljön az idő, amikor ráparancsolunk a clownokra, akik ma az ország életével játszanak. Le a liberális nacionalizmus hazug álarcával! Mert az árc alatt annak a jólismert

alakja húzódik meg, akit az ország jövőendő pénzügyminiszterének neveznek, de akit nyugodtan nevezhetnénk az ország összes politikai pártjainak — beleértve a liberális pártot is — fejének.

— És így a kormány ismét rászoritja kezét a diákság torkára. Keresztülvitték az új egyetemi szabályzatot, elnyomták az akadémiai szabadságot, betiltották a diákkongresszust és nem teljesítették a diákság követeléseit.

— Nem-e fél a kormány? Fél-e? — kérdezzük, mert látjuk, hogy a kormány előtt az argumentumoknak semmi értékük sincs, csak a bunkónak, amelyet újra kezünkbe vehetünk,

mert a diákság nem felejt! Közeledek az ősz... Aki szelet vet, vihart arat!

## Nyílt fenyegetések

Ilyen tenorban fenyegeti a diákok lapja a kormányt, amely csodálatosképpen mégsem talál módot arra, hogy végét vessen a „Cuvantul Studentesc” féktelen izgatásának, holott a lap teljes nyíltsággal árulja el valódi célját és nem szűkölködik a fenyegetésekben. A lap minden sora a kormányt támadja, amely szerint a zsidók szolgálatában áll és így azt bizonyítja, hogy nem mindig az erősek részén van az igazság. Majd leszögezi, nincs messze az az idő, amikor ők lesznek az erősebbek és amikor a rendszerváltozás bekövetkezik. Hogy mit értenek a „rendszerváltozás” alatt, azt hisszük szükségtelen bővebben magyarázni.

Különböző is élénken világít rá a lap köré csoportosult diákság céljaira az a néhány soros hivatalos hirdetés, amit a hírek között közöl a lap. Cim és aláírás nélkül hírt ad a lap arról, hogy a B. száma 785 számú jelvényt elkönfiskálták, így annak viselésére senki — még az a diák sem, akinek részére kiállították — nem jogosult.

Hogy a sorozat és sorszámmal ellátott jelvényeket ki állítja ki és ki koozza el, arról a lap bőlesen hallgat. Ez a halgatás világosan bizonyítja, hogy a mozgalom mögött már teljesen felkészült titkos szervezet áll. A lap mai száma különben részletesen ismerteti a tervezett diákkongresszus programját, amelyet az Uj Kelet bukaresti értesülés alapján már a kongresszus betiltásának napján közölt.

A kongresszus programjából kilálglik, hogy az előkészítő bizottságot nem a diák és egyetemi problémák érdeklik. A programnak egyetlen pontja sem terjed ki a diákság kul-

turális és materiális igényeinek megvitatására, egyedül demagóg antiszemita izgatás szerepel benne.

## A Jasli konferencia

A kongresszust előkészítő bizottság nem nyugodott bele a diákkongresszus végleges betiltásába. Minthogy az országos kongresszust nem tarthatják meg e hó 22-ére Jasiba küldött kongresszust hívtak össze. A jasli konferenciáról a kolozsvári kongresszusi iroda a következő kommunikét adta ki:

Tekintettel arra, hogy a kormány betiltotta az országos diákkongresszus megtartását, tudatjuk mindenkivel, hogy a kongresszusi iroda beszünteti működését annál is inkább, mert a kormány zsarnoki határozatát a diákság intervenciója sem volt hajlandó visszavonni és semilyen formában sem engedélyezi a kongresszus megtartását.

Az ujonnan teremtett helyzetet az augusztus 22—29. között Jasiban tartandó konferencia végleges határozata fogja megoldani. A konferencia határozata utmutatóul fog szolgálni mindaddig a diákságnak, míg az összes diákcentrumok közös gyűlésre össze nem ülnek.

## Jellinek ismét Kolozsváron van

A betörőkirály százezer lejt mulatott el Aranyosgyéresen. Félvezette a csendőrséget

(Kolozsvár, aug. 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) A főtéri Emke-drogéria ellen elkövetett százhuszezer lejes betörés ügyében megindított nyomozás során a kolozsvári rendőrség megállapította, hogy a tettes nem lehetett Jellinek Ferenc, mert a szigurancáról megszökött betörőkirály Csehszlovákiába szökött. Ezzel szemben ma olyan információ érkezett a rendőrséghez, hogy Jellinek még mindig Romániában, sőt Kolozsváron van, ahol újabb bravúrokkal akarja hírnevét öregbiteni.

A hír érthető meglepetést keltett a nyomozó hatóságok körében. Jellinek ugyanis közvetlenül az Emke-betörés után tűnt fel a közeli Aranyosgyéresen, ahol olyan összeget vert el két nap alatt, amely arra enged következtetni, hogy a kasszafuró megint sikerrel fejezte be egy vállalkozását. Nincs kizárva, hogy az üldözöbe vett Perce András csak azért szökött meg, hogy elterelje a figyelmet Jellinekről, aki mégis résztvehetett a főtéri betörésben. Jellinek váratlan feltűnése mindenestre lényegesen fogja befolyásolni a nyomozás folytatását.

Ilea Romulusz detektívfelügyelő, aki ezügyben a nyomozást vezeti, három detektív kíséretében kiszállt Aranyosgyéresen. Jellineknek persze már nyomaveszett, a neve azonban még mindig közbeszéd tárgya volt. A hírhedt betörőkirály ugyanis kedden délben jelent meg autóval a kis mezővárosban, ahol csakhamar magára vonta az emberek figyelmét. Első útja a vasúti vendéglőbe vezetett s még aznap minden pénzt, ami nála volt, elmulatta a felirónó társaságában. A cigányzenés dárvid természetesen szemézt mindenkinek s amikor látták, hogy a mulatozó idegen ézresbankóval rendel a nótát, valaki értesítette a csendőroket, nézzenek utána, ki és mi az illető s honnan származik a nála levő sok pénz.

S amikor a hangulat estefelé tetőfokára hágott, három marcona csendőr jelent meg a vasúti vendéglőben s igazolásra szólították Jellineket. A betörőkirály azonban nem jött zavarba, hanem vérbeli úri tempóval kiáltotta oda az őrjárat vezetőjének:

— Acs Mihály földbirtokos vagyok Szász-fenesről.

Tömött pénztárcájából hivatalos irást vett elő s odatartotta a csendőrokmester szemé elé. Az igazolványt a csendőroket reudbenvalónak találták s nyugodt lelkismerettel fogadták el Jellinek szives meghívását. Es együtt mulattak hatan kivilagos virradatig, amíg csak futotta a pénzből. Reggel aztán Jellinek bement a városba és felkereste a legközelebbi cipészt. Azzal a furcsa kívánsággal állított be a derék iparoshoz, hogy bontsa le a cipője egyik sarját, amelynek kívájt belsejéből harminc darab ószesajtott ropogós arany hullott az árnáló cipészmester lábához. Félig gyaná-

Palesztinaiert. Szerintük Weizmann javaslata teljesen egyoldalú: a cionista szervezet átadja jogai egyrészt anélkül, hogy barini garanciát is kapna, hogy ezzel szemben a zsidóság másik tele vállalja-e a munka és áldozatok megfelelő részét. Ezenkívül a Weizmann javaslata szerint a Jewish Agency semilyen demokratikus szervezetnek nem tartozik felelősséggel, egybogy batran nevezhető a notabilitások gyülekezetének. A legfőbb kifogás azonban az, hogy az „Al Hamisim” felfogása szerint semmi garancia nincs arra nézve, vajjon jönnek-e a nacionalista szervezetek, ha a kongresszus el is határozta a Jewish Agency kibővítését. Szerintük az egyetlen mód, amellyel a mandatumszerződésnek eleget tehet a szervezet, a zsidó vilákkongresszus összehívása, amely a zsidó nép demokratikus alapon választott képviselőinek kezébe tenné le Palesztina sorsát. Weizmann azonban ellene van a vilákkongresszusnak, egyrészt mert nem bízik a sikerében, nem hiszi, hogy valóban teljes és egyetemes lesz, másrészt egy vilákkongresszus előkészítése sokkal több időt vesz igénybe, mint ameddig a Jewish Agency nyitott kérdése várhatna.

Dyenformán a felfogások között e pillanatban áthidalhatatlan ellentétek vannak. Számtalan körvontó kísérlet és ajánlat történt eddig is, de eredménytelenül, mert Weizmann mereven kitart álláspontja mellett. Weizmann agyszólólván tárgyalni sem akar ebben a kérdésben és javaslatait ultimátum-szerűen terjesztette a kongresszus elé. Weizmann kimerült és ideges: nem akar vitatkozni többet.

Szent meggyőződése, hogy a krízis áthidalására az egyetlen mód a Jewish Agency azonnali kibővítése, ami ha nem történik meg, nem vállalja tovább a felelősséget. És nincsen senki, aki Weizmann helyébe léphetne, aki az ő munkakörét betölthetné, aki csak megközelítőleg is azzal a sullyal képviselhetne a nemzetközi fórumok előtt a zsidó ügyet, mint ő. Weizmann jól tudja ezt és jól tudja az ellentétei is. Weizmann nem távozzhat a szervezet éléről. Ez a momentum teszi oly kínosra és megoldhatatlanná a problémát. Maga a végrehajtóbizottság sem egységes a kérdésben. Dr. Szolovitskij volt litván miniszter, Ussiskin, a palesztinai végrehajtóbizottság elnöke és Lichtheim Richard élesen szembenállnak Weizmannal, míg mellette ugyezőlván csak Szokolov és dr. Halpern áll.

Kedden este a centrumhoz tartozó delegátusok szigorúan bizalmas értekezletet tartottak, amelyen Weizmann kifejtette álláspontját és előadta érveit. Az izgalmas lefolyású értekezletre nem bocsátották be a sajtó képviselőit, de a delegátusok egyrésze igen pesszimistikus hangulatban távozott a gyűlésről. Állítólag Weizmann érveit nem voltak oly döntőek, amelyek indokolták tennek roppant mérvességét. A kongresszus leg súlyosabb egyenisegei fardoznak most azon, hogy megtalálják az ellentétes felfogások szintézisét. Kétségtelen, hogy a Jewish Agency problémáinak mikénti megoldása döntő jelentőségű az egész zsidó nép és az egész Palesztina jövőjére. A zsidó lapok meg fogják adni a választ a nagy kérdésre. **Marton Ernő**

## Cuno lemondott — Stresemann az új elnök

*A nagy koalíció kormánya. Stresemann nyilatkozata. Egyszerre két kancellárja volt Németországnak*

kodó, félig tiszteletteljesen kérdő tekintetere Jellinek megmagyarázta neki, hogy a pénzt így csempészte át a határon.

A harmincezer lejjel Jellinek betért az egyik ékszerészhez és két briliáns fülbevalót, egy arany karkötőt, medaillonos láncot, két gyűrűt és több apróságot vásárolt. Aztán lefeszítette a másik cipőjéről is a sarkot-talpot, ahol szintén harmincezer lejj volt elrejtve. A pénzzel és az ékszerekkel visszament a vasúti vendéglőbe s a felirónóval folytatta a mulatást utolsó banig. Amikor kifizette a számláját, azzal ment el, hogy fogytán van a félretett pénze s ezért kénytelen lesz rövidesen ismét munkához látni. És eltűnt Aranyagyérsről. Voltak, akik Kolozsvár felé látták eltávozni a gavaléros hajlamu alföldbirtokost, akinek felkutatására a rendőrség széleskörű nyomozást indított.

**Ha művészi kivitelű fa vas roz butort**  
 akar venni, ne sajnálja az utat Marosvásárhelyre és tekintse meg a SZÉKELY ÉS RÉTI ERDÉLYRESZI BUTORGYÁR RESZV.-TÁRS. butortermetelt Asztalok, furniárszükségeit legolcsóbban itt szerezhetik be

**Leszállított árak!**  
 HARISNYA, KEZTYŰ ÉS KÖTÖTTÁRU KÜLÖN-LEGESSÉGEK EREDETI GYARI ARBAN ARUSITTANAK

### BLATT

**Leszállított árak!**  
 KÖTÖTT-SZÖVÖTT ARUHAZA CLUJ KOLOZSVAR FÖTER 13. SZAM ALATT

Állami tisztviselőknek külön engedmény!

Románul, németül és magyarul tudó, az összes jogi, közigazgatási, ipari, kereskedelmi és adóügyekben teljes jártassággal bíró intelligens,

**fiatal tisztviselő azonnali belépésre állást keres**

üggyéfi irodában, ipari vagy kereskedelmi vállalatnál. Cim a kiadóban.

**Lusztig és Nussbacher**  
 cukorkakülönlegességek állandó raktára Cluj, C. Reg. Ferdinand 31

Legolcsóbban fest, tisztít az  
**UNIO**  
 gőzmosógymár Cluj, C. Reg. Ferd. 133  
 1888

Csecsemők, kisgyermek-  
 ideális ápolószere a **Höfer-féle gyermek hintőpor** és nőfer-féle gyermek-  
 krém!

**TUNGSRAM** A legjobb villanykörte Mindenütt kapható!

(Berlin, augusztus 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Havas-ügyek jelentése szerint Cuno benyújtotta Ebert birodalmi elnöknek a kormány lemondását. A lemondást Ebert elfogadta és Stresemann bizta meg az új kormány megalakításával. Stresemann elfogadta a megbízást és a nagy koalíció alapján akarja új kormányát összeállítani, melynek összetételére nézve már nyilvánosságra került, hogy Kardoff (néppárti), Breit-scheid (szociáldemokrata párti) tagjai lesznek. A pénzügyi tárcát Hilferding kapja, míg Braun munkaügyi miniszter lesz. Stresemann a volt Cuno-kormány két-három tagját veszi csak át.

A Stresemann-kormány valószínűleg ma este már bemutatkozik. Stresemann a kancellárság mellett a külügyminiszterséget is megtartja. Külsőben bekövetkezett a német parlamentáris-működés az a páratlan eset, hogy Cuno még le sem mondott és Stresemann már is átvette a kancellárságot, vagyis pár óráig két kancellárja volt Németországnak. Cuno ugyanis kijelentette, hogy csak plénum előtti leszavazást fogad el és a szocialisták bizalmatlansági szavazata a lemondásra nem kötelező. Mintán a polgári munkaközösségnek

## ZSIDÓ KÖZÉLET

**Megkezdődtek a választások az országreszi konferenciára**  
 A zsidóság sorsdöntő elhatározása előtt

(Kolozsvár, augusztus 13. Az Uj Kelet munkatársától.) Vasárnap egész Erdélyben és Bánságban megkezdődtek a választások a negyedik országreszi konferenciára, melyet az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség nagyszabású bizottsága augusztus hó 27—29-re Temesvárra tűzött ki. Az előbbi konferenciától eltérően, az előbbieket felülmúló érdeklődés mutatkozik meg a temesvári zionista konferenciáért, mely

sorsdöntő jelentőségű zsidó mozgalmaink kifejlődésére.

Nyílt titok, hogy az elmúlt konferencia éve tepedést hozott, melyet még az antiszemita kilengések is alig tudtak megtörni. A mozgalom nemcsak megállt fejlődésében, de életerejéből is veszített. Pedig az idők súlyossága, most inkább, mint bármikor is parancsoló 'szükséget' jelent nemcsak a mozgalom új irányának, de egyben annak is, hogy Erdély és Bánság zsidósága megtalálja azt a platformot, melyen közösen dolgozhat általános céljait és védheti meg emberi és lépi jogait. A világkongresszus nagy problémái kocsányban ennek az országreszinek zsidó életében is megnyilvánulnak. Egyre kétségelenebb, hogy úgy a Palesztina-munkára, mint a belső országos politikába be kell vonni a nemzionista elemeket is és ezekkel egyetértésben, közös akarattal kell eljárni. Ugy a Palesztina-kerdes, mint a belső politikai problémák az egész egységes zsidóság összetartó erejében nyerhetnek csak megoldást. Ez egyben a kimondottan zionista mozgalom tehermentesítését is kell jelentenie, mert amíg a jövőben a szövetség a romániai politikai életben az egységes képviselő útján venne részt, addig fokozott mértékben kell folytatnia magát a zionista nevelő és propagand. munkát. Kétségtelen az is, hogy a Palesztina-bizottságban ott a helye annak a nemzionista tábornak is, amely biztosított otthoni akar az üldözött zsidóságnak és a zsidó kulturális élet középpontjává akarja kifejleszteni Palesztinát.

Vizsont fokozottabb szervező munkára van szükség a zionista taboron belül is. Ez nemcsak a nemzeti alapon szervezkedett, de az össz-zsidóság érdeke, mert egy jól szervezett, regyelmezett és öntudatos zionista tabor felfokozza az erőviszonyokat

nem sikerült Cuno lemondani, a munkaközösség vezetői a birodalmi elnökkel interviáltak, hogy jelölje ki Cuno utódját, ami meg is történt. Érdekes, hogy a Cuno-kabinet még este nyolc óráig tanácskozott, amikor már öt órákor Stresemann megkapta a megbízását, melyről a következőket mondotta:

— Nem akarok visszatérni a múltba, csak a jövőbe nézek. Ebert elnök azzal bizott meg, hogy szélesebb alapokon alapsunk kományt, amihez az összes pártvezérek hozzájárultak. Pártom, a német néppárt felhatalmazott a kabinet-alakítás vállalására.

Az új kabinet bemutatkozása egybeesik az aranykölcsönről szóló törvényjavaslat tárgyalásának megkezdésével.

Stresemann, a néppárt elnöke, kitűnő szónok és az antant köréi is nagyraihivatott politikusnak tartják. 1878-ban született, államtudományt és történelmet tanult és több gazdasági szövetkezet vezetője volt. Állandóan tagja a birodalmi ülésnek, 1917 óta pedig a nemzeti szabadelvű párt, majd az ebből alakult német néppárt elnöke.

azokban a kérdésekben is, melyek minden zsidót egyformán érintenek.

Erdély és Bánság népi alapon álló zaidósága megérezte, hogy kritikus forduló poathoz érkezett el, s ha nem eszmél teljes öntudatossággal magára, ha nem kapcsolódik be újabb erővel a munkába, akkor nemcsak az erdélyi zionizmus forog veszélyben, de maga a zsidóság se tud önértében és erősen megállani a mai idők fenyegető nehézségei közepette. Ép ezért lelkesen és nagy körültekintéssel veszi ki a részét a konferencia delegátusainak megválasztásában.

A választások hivatalos napja a most vasárnap volt. Az egész országban, kivéve Kolozsváron és Désen, tegnap ejtették meg a választásokat, melyek közül eddig a következő eredményeket közölhetjük:

Rév: Benedek Lajos.  
 Orsova: Nobel Sándor dr.  
 Marosvásárhely: Rendes delegátusok: Wolster Kálmán, Citrom Jakab, Bretter Vilmos, Winter Jenőné, dr. Bretter Rudolf, dr. Engelberg Dezső, Simon Márton, Garzon Mátyás, Schönfeld Penina, Mihály Károly, Sarkány Samu, Kohn Henrik, dr. Erdélyi Emil. Pótdelégátusok: Klein Lajos, Székely Artur, Berner Mór, Tihanyi Dezső, ifj. Pollácsok Mór.

A konferenciát megelőzően augusztus hó 26-án a temesvári csoport kérésére a nagyszabású bizottság tart álest Temesváron, melynek főcélja a Szövetség eddigi működésének teljes, kritikai revíziója.

Ugyancsak augusztus 26-án az ifjusági egyesületek és csoportok tartanak konferenciát.

Itt írjuk meg, hogy a Központi Iroda már elkészítette részletes fűtőkári előterjesztését, melyet nyomtatásban holnap küldenek szét.

Befejezést nyer a zsidó hadiárvak nyaraltatása. Az Árvagondozó sztojka nyaraltatási akciója csütörtökön, augusztus hó 16-án, befejeződik. A kolozsvári árvák csütörtökön délután öt óra huszonnyolc percor érkeznek haza. A szolnok-doboka- és besztercemegyei árvák Désen szállnak le a vonatról, ahol a dési, illetve beszterceli bizottságok kiküldöttei veszik át és kísérik hazáig az árvákat. A marostordamegyei, a nagyváradi, gyulafehérvári és hunyadi árvákat a bizottságok kiküldöttei a kolozsvári állomáson veszik át. A Kolozsvárra érkező árvákat az Árvagondozó Bizottság kiküldöttei várják az állomáson és az ellenőrző orvosi vizsgálat megtörténte után átadják hozzátartozóiknak.

## HIR

Az Uj Kelet az egyetemes napilapja.  
 Az Uj Kelet cikkeinek után jelölésével engedjük a Hírfizetési árak: Egy hónap felévre 320 lei, egész felelős szerkesztő: Marlon

— A királyi pár n Kassáról jelentik: A pozsongy értesül, hogy a román király Masaryk elnök lá Tapolcsányba utaznak

— Milliós károk vasuti műhely égése.

A helyekben keletkezett gőrpéről az Uj Kelet vasúti beszámolt, éjjel három óban csak vasárnap délel vas-és gépkatrészekből gyulékony anyagot tartalmazó elmúltával bizottság szinre, hova a CFB. így a vasuti munkásokat se nyomozás és az üzletve ezideig nem tudta megállhatatlan millióra rug. gyártmányu mozdony le nek értéke darabonként millió lej. Az asztalosutás alatt lévő I. és II. Az állam kárából semmitosítva semmi sem volt előtt fennállott kölcsön, ugyanis megszánt, bizt összegű kárbiztosításra. A bevezetett rendőri nyállapították, hogy a tü kezett, amikor ott má Az ör vette észre, túl füst tör ki. Be ak mi a füst oka, de az találta a kulcsot, mi vészjelet megadhatta, ták a műhelyt. A tűz sebesülten kívül, Peto aki a lángok között ide megzavarodott.

— Románia is interparlamentaris jelentik: A hatvannyo menti misszió, mely parlamentaris kongre tegnap óta Varsóban elnök ma kihallgatás

— Újabb vas lás. Galacból jelentik felől érkező vonat hi Barbasi állomáson kis de áldozata nincs a késéssel futott be a súlyosabb kimenetelű szászrégeni állomáson vonat csütörtök este megrakott teherkocsi s egy deszkásvagon tört ki az utasok kö sebesültek.

— Beszterce restből jelentik. A 99. és 100. számú latták. Az első zászló cei 84. gyalogezredt a marosvásárhelyi 8 hegyi vadászadosztá dorescu tábornok, o helyőrségképen.

— Halálraít nistát. Plevnából j a megyei törvénys letartóztatott komm A bíróság Helceff, vezéreket kétélálatl Ivan Stankoffot pe kára ítélte. Nyolc munkát kapott fegy kétevi, ötvenkilenc szemunkára ítélte pörbefogott komm

**Elnök**  
Munkaközösség

...háltak, hogy történt. Ernyolc óráig Strésemann következőket

...a multba, azzal bizott munkományt, árultak. Pártt a kabinet-

...egybeesik az tárgyalásá-

...kitűnő szónok politikusknak ndományt és gi szövetskezet birodalmi ülés-badelvű párt, t elnöke.

...minden zsidót

...álló zsidósága athoz érkezett ssággal magára, a munkába, forog veszély-önérzetesen és gető nehézségei gy körültekint-ia delegátusai-

...a most vasár-ve Kolozsváron lasztásokat, me-ndményeket kö-

...gátusok: Wols-Vilmos, Win-Engelberg Dezső, Schönfeld Penina, John Henrik, dr. n Lajos, Székely zseső, ifj. Polla-

...augusztus hó 26-án gyintézőbizottság célja a Szövetség i reviziója.

...az ifjusági egye-ferenciát.

...ponti Iroda már erjesztését, melyet ét.

...dó hadiársvák ojkai nyaralattási ó 16-án, befeje-rtkőn délután öt haza. A szolnok-Dešen szállnak illetve beszercei és kisörök hazáig i, a nagyváradi, at a bizottságok áson veszik át. az Árvagondozó állomáson és az ente után átadják

**gyermek-**

**villanykörte**  
...kapható.

**HIREK**

Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.  
Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.  
Előfizetési árak: Egy hónapra 60 lei, negyedévre 170 lei, félévre 320 lei, egész évre 620 lei.  
Feladás szerkesztő: Marton Ernő dr.

**A királyi pár meglátogatja Masarykot.**  
Kassáról jelentik: A pozsonyi „Bratislavské Noviny” értesül, hogy a román királyi pár és a szerb királyi Masaryk elnök látogatására augusztus végén Szepcesányaiba utaznak

**Milliók károkat okozott a kolozsvári vasúti műhely égése.** A kolozsvári vasúti műhelyekben keletkezett óriási tűz, amelynek kitérőjéből az Uj Kelet vasárnapi számában részletesen beszámolt, éjjel három óraker elcsendesedett, azonban csak vasárnap délelőtt sikerült az áttűzesedett vas- és gépalkatrészeket megszabadítani a még sok értékes anyagot tartalmazó romhalmazt. A tűzvezet elmultával bizottságok szállottak ki a helyszínrre, hova a CFR. igazgatóság rendelkezése még a vasúti munkásokat sem engedték be. A rendőri nyomozás és az üzletvezetés a tűz igazi okát eddig nem tudta megállapítani. A kár megszámlálhatatlan millióra rug, többek között öt francia gyártmányu mozdony lett a tűz martalékává, amelyek értéke darabonként több mint négy és fél millió lej. Az asztalosműhelyben elégett sok javítás alatt lévő I. és II. osztályu Pullmann-kocsi. Az állam karából semmi sem tért meg, mert biztosítva semmi sem volt. A vasutaknak a háboru előtt fennállott kölcsönös kárbiztosító szövetskezete ugyanis megszűnt, biztosítóintézet pedig ily óriási összegű kárbiztosításra egyáltalán nem vállalkozik. A bevezetett rendőri nyomozás során utólag megállapították, hogy a tűz a kárpitosműhelyben keletkezett, amikor ott már senki sem tartózkodott. Az ör vette észre, hogy az ablakokon keresztül füst tör ki. Be akart menni, hogy megnéze mi a füst oka, de az ajtó be volt zárva. Nem találta a kulcsot, mire feltörte az ajtót. Mire a vészjellet megadhatta, a lángok bent már elborították a műhelyt. A tűz áldozatai között van, a hat sebesülten kívül, Péter Gyula vasúti munkás is, aki a lángok között idegsokkot kapott, majd elméje megzavarodott.

**Románia is résztvesz a kopenhágai interparlamentáris konferencián.** Varsóól jelentik: A hatvannyolc tagból álló román parlament misszió, mely a kopenhágai nemzetközi parlamentáris kongresszusra megy, átutaztatban tegnap óta Varsóban tartózkodik. Vitos miniszterelnök ma kihallgatáson fogadta a misszió tagjait.

**Újabb vasúti összeütközés és kisiklás.** Galacból jelentik: Reggel hatkor a Bukarest felől érkező vonat hibás váltóállítas köve tkeztében Barabasi állomáson kisiklott. Egy kocsi összetört, de áldozata nincs a balesetnek. A vonat kétórai késéssel futott be a galaci pályaudvarra. Sokkal súlyosabb kimenetelű szerencsétlenség történt a szászrégeni állomáson, ahol a 728. számú személyvonat csúszott este belefutott három fűrészáruval megrakott teherkocsiba. Egy harmadosztályu kocsi s egy deszkásvagon pozdorjává tört. Óriási pánik tört ki az utasok között, akik közül többen megsebesültek.

**Beszterce új helyőrséget kap.** Bukarestből jelentik: A legújabb „Universul” szerint a 99. és 100. számú beszercei gyalogezredet felosztatták. Az első zászlóaljat beolvastották a beszercei 84. gyalogezredbe, a második zászlóaljat pedig a marosvásárhelyi 82. gyalogezredbe. A 2. számú hegyi vadászhadosztály, melynek parancsnoka Theodorescu tábornok, október elsején Besztercegre kerül helyőrségképen.

**Halálraítéltek három bolgár kommunistát.** Plevnából jelentik: Ma délután hirdette ki a megyei törvényszék a juniusi zavargások miatt letartóztatott kommunisták bünpörében az ítéletet. A bíróság Helceff, A. Cantomirsky és S. Acow vezéreket kötelálati halálra, Hristea Gradinarut és Ivan Stankoffot pedig életfogytiglani kényszermunkára ítélte. Nyolc ember három-három évi kényszermunkát kapott fegyverlopásért, hat agitátort tizenkétévi, ötvenkilenc vádlottat pedig háromévi kényszermunkára ítéltek. A juniusi zavargások miatt pórbefogott kommunisták egyrészenek ügyét a vár-

**Éles az angol kormány válaszfegyvéke**

**A hágal hókehlroság döntse el a Ruhr-megszállás jogosságát**

(London, augusztus 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) A szombaton átnyújtott angol jegyzékben Baldwin kifejté, hogy az angol kormánynak őszinte csalódását okozta az a válasz, amelyet Franciaország és Belgium a július 30-iki jegyzékre adott. Az a fogadás, amelyben a két kormány a mult jegyzéket részesítette, azt a kínos benyomást keltette az angol kormánynál, hogy a szövetségesek az angol javaslatot nem fogadják szívesen, sőt az a véleményük, hogy Anglia ajánlata érdemleges tárgyalás alapjául nem szolgálhat, csak akkor, ha a legkisebb részletekben is meg egyezik a francia és belga véleményvel.

Az angol kormány — folytatja a jegyzék — ragaszkodik hozzá, hogy a jóvátétel összegét pártatlan nemzetközi vizsgálat állapítsa meg. A kor-

mány kész hozzájárulni, hogy a hágal nemzetközi törvényszék döntse el a Ruhr-megszállás jogosságát. Anglia hajlandó a szövetségeseknek Németország részéről járó fizetések tekintetében megillető követeléseit tizennégymilliárd aranymárkára mérsékelni, ami megfelel Anglia tartozásának az Unióval szemben. Anglia el van tőkelve arra, hogy Németország fizetőképessége határig fizessen. A francia-belga módszer Anglia véleménye szerint kudarcra van kárhóztatva.

Az adósságokra vonatkozólag a kormány kijelenti, hogy a jóvátétel végleges rendezéséig engedményeket nem tehet és a kamatok fizetését meg kell kezdeni, mihielyt a sterling frankárto-lyama megszilárdul.

nai törvényszék tárgyalta. Eanache Andreoff volt polgármestert tizennégévi, Akim Daskaloff volt prefektust pedig tízévi kényszermunkára ítélték.

**A nagyváradi hitközség az iskoláért.** Nagyváradról jelentik: A nagyváradi ortodox zsidó hitközség Ullmann Mór elnökletével tegnap közgyűlést tartott. A közgyűlésen a tárgyszorozat első pontjaként a hitközség tisztviselőinek és tanítóinak fizetésrendezése szerepelt. Hosszabb vita után a közgyűlés elhatározta, hogy a tisztviselők és tanítók részére egyelőre június hó 1-től visszamenőleg havi harmincezer lej gyorssegélyt szavaz meg. Ezután a rabbiszeminárium ügyét tárgyalták, majd Ullmann elnök ismertette a közoktatásügyi miniszter rendelkezését, amely elrendeli, hogy a hitközség elemi és polgári iskoláiban kizárólag román lehet az oktatási nyelv. A közgyűlés elhatározta, hogy a sérelmes intézkedés ellen Bukarestben küldöttségileg keres orvoslást.

**Jelentkezzenek a Bécsben tanuló zsidó diákok.** Felszólítjuk mindazokat, akik már eddig a wieni egyetem hallgatói voltak, vagy most azokká lesznek a tandíj és egyéb segélyre igényt tartanak, ezen igényüket saját érdeklükben haladéktalanul jelentsék be a központhoz (Bergner Mór bórkereskedő Cluj, Str. Regina Maria 18). Kérésükhöz, amelyben pontos adatok: életkor, fakultás, szemeszterek száma, atyja foglalkozása, lakcime feltüntetve legyenek, csatolják: tanulmányi előmenetelüket igazoló okmányaikat, valamint szegénységi bizonyítványt. Erdélyi és Bánáti Zsidó Főiskolai Hallgatók Gazdasági Egyesülete Wien.

**Munkába fog a kolozsvári Mizrachiszervezet.** A kolozsvári mizrachisták hosszú téletlenség után végre újra megkezdik tevékenységüket. A Mizrachimozgalom a legszebb kilátásokkal indul meg új útjára, amennyiben sikerült a mozgalom élére Schwarz Jakab v. hitközségi elnököt megnyerni, ki kiváló egyéniségével fontos szerepet van hivatva betölteni a zsidó mozgalomban. A kolozsvári mizrachisták, — kikhez vallásos zsidóságunk legjobbjai tartoznak, ma este értekezletet tartottak, hogy a szervezés további módozatait megbeszéljék.

**Millióss visszaélés egy lugosi pénzintézetnél.** Lugosról jelentik: Névtelen feljelentés alapján a rendőrség vizsgálatot indított az oravicei Banca Oravitana vezetősége ellen. A nyomozás nagy visszaéléseket derített ki, miket a bank igazgatója, Lalescu követett el, akit felfüggesztettek állásából. Lalescu hatszázezer lejtel károsította meg az intézetet, egyik részvényes-büntársa pedig háromszázezer lejt sikkasztott. Az eset óriási fel-tűnést keltett Bánátban.

**Kigyulladt a CFR vezérigazgatóság palotája.** Bukarestből jelentik: Tegnap leirhatatlan pánik tört ki a vasúti vezérigazgatóság Calea Victoriei 112. szám alatti palotájában. Alexandru Fratulescu szolgálta benzinnel mosta fel a hivatalszobákat s a padló eddig még ismeretlen módon lángrollobbant. A szolgál jobbkezen súlyos égési sebeket szenvedett. Stamate hivatalnok, aki el akarta oltani a tüzet, odaégett. Maria Popescu tisztviselő leugrott a második emeletről és súlyosan megsérült. A tüzet csak nehezen tudták lokalizálni.

**Öngyilkos színinövendék.** Budapestről jelentik: Kis Margit színinövendék, Degenfeld gróf sógornője, veronálal megmérgezte magát. Tettének oka ismeretlen.

**Mészárosok és vendéglősök sérelme.** Megirtuk, hogy a kolozsvári meszárosok és vendéglősök küldöttséget akartak menesztelni a kereskedelmi miniszterhez, hogy feltárják előtte a maximálás körül tapasztalt sérelmeiket. A küldöttség szombaton jelent meg a miniszternél, aki az előadók meghallgatása után kijelentette, hogy ügyüket jóindulattal fogja kezelni és átír az iparügyi felügyelőséghez Kolozsvárra, hogy vizsgálja meg milyen alapon történt a maximálás, a város próbavágási és hatósági mésszások felállításával módott keresett-e arra, hogy a meszárosok és vendéglősök érdekei egyfelől, másrészt a közönség teherbirásának megfelelően történtek-e az árak megállapításai. A meszárosok a holnapi napon küldöttségileg jelennek meg Simionescu pénzügyi vezérfelügyelőnél, aki előtt előadják különböző adósérelmeiket. Az adókiivetőbizottság ugyanis egyik-másik meszárosnál tekintetbe veszi a forgalmi adóról vezetett listát, a többinél azonban ön-kényes megállapítások alapján veti ki az adót.

**Házasság.** Grossmann Dezső nadlaci tanító eljegyezte Léval Ilonka ottani urleányt. (Mindem külön értesítés helyett.)  
Herschkovits Iust Ujváros eljegyezte Weinberger Miklós Vulcan. (Mindem külön értesítés helyett.)

**A magyar igazságügyminiszter nem teszi magáévá az emigrásokról szóló vádiratot.** Budapestről jelentik: A bécsi emigránsok ügyében kiadott vádiratra vonatkozólag Nagy Emil igazságügyminiszter kijelentette, hogy a vádirat szövegéről hivatalosan nincs tudomása, csak a lapokból olvasta, de ami ott megjelent, annak több részét nem teszi magáévá. Intézkedett, hogy a vádiratot felterjessék hozzá. Az emigránsok elleni vádiratot az ügyészség a Károlyi-perre vonatkozó iratokkal együtt kivánságára felterjesszette az igazságügyminiszterhez.

**Kigyulladt a Kerepesi-temető.** Budapestről jelentik: A Kerepesi-úti temető a mellelte elhaladó vonatokból kipattanó szikráktól tüzet fogott. Két holdon a fák és a keresztek elégték.

**Két orosz emigráns repülőgépen szökött haza Jugoszláviából.** Ujvidékről jelentik: Az egész országot lázas izgalomban tartja két Wrangel-tiszt titokzatos eltűnése. Loykov ezredes és Kacsan kapitány katonai repülőgépet szereztek és elhagyták a várost. Eltűnésüket csak másnap vették észre és az volt a közhit, hogy a gép a Dunába zuhant. A katonai nyomozás megállapította, hogy a két emigráns hazaszökött. A tisztok Románián keresztül utaztak és ezt levélben is bejelentették a pétervárad katonai parancsnokságnak, amely diplomáciai uton akarja a repülőgépet visszaszerezni.

**Porráégett a Károlyi-birtok idei termése.** Szatmárról jelentik: Károlyi Gyula gróf Nagykároly melletti birtokán óriási tűz ütött ki. A cséplési munkálatok a napokban megkezdődtek és valószínűleg a gőzmozdony tüztől lángra gyuladt az egész termés. Számos gazdasági gép és jármű égett oda. A tűz napokig olthatatlan volt és a határon túl lévő birtokrészre is áttért.

**Csak pár napig vendégzerepel Janlus Morini világhírű szalon- és groteszskomikus szenzációs magyar és német műsorral a Központi Télikert Bar fényes, megnyitó műsorában. Belépődíj nincs. Kezdeté fél tíz óraker. Banded étterm.**

# Közgazdaság

**A báránypörkivitel.** Megirtuk, hogy a mérsárosok börténkező szövetkezete harmincezer darab báránypörkivitelére kért és kapott engedélyt. Azóta azonban csak elméletileg volt meg a kivitelre való engedély, a permiszket a minisztérium még mindig nem küldte el. Németországban már több börtén hajlandó lett volna a nyersbörtén átvételére, de minthogy a permiszek nem érkeztek meg, a kivitel nem lehetett lebonyolítani. A szövetkezet a napokban küldöttséget meneszt ebben az ügyben Bukarestbe.

**A román, csehszlovák és jugoszláv értékpapírok sorsa.** Budapestről írják: A magyar belügyminiszter körrendeletben utasította a törvényhatóságokat, hogy a Magyarországtól elszakított területeken levő pénzintézetek és vállalatok által kibocsátott értékpapíroknak és szelvényeknek beváltása dolgában milyen eljárást kövessenek. A csehszlovák köztársaság kormányával a folyó évben folytatott tárgyalások eredményeképpen megállapodás jött létre, mely a magyar értékpapír-tulajdonosok részére biztosítja a csehszlovák értékpapírjaikból eredő követeléseik kifizetését és a szelvények elévülési idejének kellő meghosszabbításáról is gondoskodik. Mihelyt a ratifikálásra váró megállapodás életbe lép, a csehszlovák értékpapírok beváltásának jelenlegi akadályai meg fognak szűnni. A többi utódállammal, nevezetesen Romániával és Jugoszláviával ilyen megállapodás még nem jött létre, sőt e tekintetben a tárgyalások még meg sem indulhattak. Viszont ezek az államok nem is adtak ki olyan rendelkezést, mely a magyar értékpapír-tulajdonosok értékpapírjainak beváltását megtiltáná. Legelőszertübbnek tartja a belügyminiszter, ha az árvaszékek a jugoszláv és román értékpapírok beváltása céljából közvetlenül a kibocsátó helyvel lépnek érintkezésbe. De ha ez nem vezetne eredményre, a belügyminiszter hajlandó azonnal a szükséges diplomáciai lépések megtételére.

**Betiltották a márka külföldi eladását.** Berlinből jelentik: A birodalmi elnök ma megjelent szükségrendeletével megtiltotta a márka külföldre való eladását. Mától kezdve csupán tiz angol fontnak megfelelő márkaszékeket lehet külföldre vinni. A német kereskedők ezzel az intézkedéssel arra akarták kényszeríteni, hogy devizaszükségletét a németországi piacon szerezze meg és ezzel megakadályozzák abban, hogy a külföldi piacok kíméletlen kihasználásával előnyöket szerezzen a köz rovására.

## A mai valutapiac

A lej őrülési zuhanása. Nagy kereslet, semmi kínálat. Ujabb esést várnak. A német márka szilárdulása. Zuhan a francia frank.

(Kolozsvár, augusztus 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) A lej árfolyama — amint azt a múlt heti devizabeszámolóinkban előre jeleztük — az eddigiekkel is nagyobb tempóban esik az európai tőzsdéken. Míg a szombati zürichi zárlatnál 270 volt az árfolyama, a mai nyitáskor 250-re zuhant. A zárlatnál is változatlanul 250-nel jegyezték, a párisi tőzsdén változatlanul 850, azonban a francia frank Zürichben tovább esett. A mai nyitáskor 31.10-re gyengült a szombati 31.15-ös árfolyamról, majd a zárlatnál 30.75-re zuhant.

A délelőtti órákban a zürichi nyitás előtt az összes devizákban lanya volt az irányzat. Csak a spekuláció — ezuttal eredményesen — kereste a nyugati értékeket. Feltűnő nagy forgalom volt az effektív dollárban, font sterlingben és cseh koronában. Effektív dollárért 224—230-at, effektív font sterlingért 990—1070-et, effektív cseh koronáért 640—650-et is fizettek.

A zürichi nyitás után, ami a lej husz pontos esését hozta, a forgalom — jobban mondva csak a kereslet — hihetetlenül megnövekedett. Az esti órákban svájci frankért, holott a paritás 40-nek felel meg, 42—42.50-et adtak, de így is alig akadt eladó. A zürichi változatlan 250-es zárlat a keresletet még tovább fokozta. Érdeklődünk a lej eséséről és ezzel kapcsolatosan a de-

vizak rohamos emelkedéséről az egyik kolozsvári bank devizafőnökétől, aki kijelentette, hogy a lej esése nem állott meg és újabb értékemelkedések várhatók.

A német márka a francia frank esésével szemben javulást mutat Zürichben. A mai zárlatnál újabb szilárdulást mutat. A forgalom kisebb tételekben a múlt hetihez viszonyítva emelkedést jelez.

## Augusztus 13-án 100 lejért fizettek Kolozsvárt

9000—9500 külf. magyar koronát,  
14000—15000 belf. magyar koronát,  
8.49—8.51 francia frankot,  
2.38—2.40 svájci frankot,  
0.43-50—0.43-75 dollárt,  
1018—1022 olasz lírát,  
1200000—1220000 német márkát,  
31000—32000 osztrák koronát,  
1578—1580 cseh koronát,  
0.9-75—0.9-85 font sterlinget.

## Valutapiac augusztus 13-án:

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 1 1/8—1.45, Newyork 550—552.25, London 2515—2525, Páris 3110—3075, Milano 23.50—23.45, Prága 16.10—16.20, Budapest 350—350, Belgrád 585—585, Bukarest 250—250, Varsó 25—25, Bécs 77.50—77.25, Bécs lebélyezett —.

Páris. Nyitás: London 8216, Newyork 1795, Berlin 850, Róma 7623, Prága 32650, Bukarest 53, Zürich 5.00, Bécs 2525, Varsó —.

Bukarest. Devizák: Páris 1222, London 84, Newyork 1006, Róma 221, Zürich 940, Prága 3855, Bécs 31.00, Budapest 641, Berlin 1.

Bukarest. Valuták: Napoleon 760—764, márka 200—224, leva 175—190, török líra 115—120, font sterling 960—980, francia frank 1205—1225, svájci frank 3800—3900, líra 382—398, drachma 360—400, dinár 210—215, dollár 220—222, lengyel márka 9—10, osztrák korona 31—3250, magyar korona 104—115, cseh korona 615—625.

# SPORT

## Megkezdődtek a Stotter-serleg elődöntő mérkőzései

Makkabea—Kadima 1:0 (0:0)

A Stotter-serleg elődöntőinek sorsolása vasárnap a marosvásárhelyi Kadima és a nagyváradi Makkabea csapatát állította szembe egymással. Sajnálattal kell megállapítanunk, hogy a két csapatot nem az a nemes intenció vezette a mérkőzés folyamán, melyet a serleg megalapítói maguk elé tűztek. A két csapat mindvégig durva, emberre menő játékokat produkált, nem mint két zsidó csapat, hanem bösz ellenfél gyanánt állt egymással szemben s ebben a makkabisták vezettek. A mérkőzésből a szerencsésebb és jobb nagyváradi Makkabea került ki 1:0 arányban győztesként.

Az első félidő teljes egyenlő erejű ellenfelek játékát mutatta, némi Makkabea fölényvel. A Kadima lelkesen védekezik, sőt a kitűnően játszó Révész veszélyes támadásokat is vezet. A második félidő 26-ik percében Kingli II. megszerzi a mérkőzés egyetlen, győztes gólját. A Kadima hiába küzd a kiegyenlítésért, a Makkabea megvédi szerzett gólját. Fehér jó bíró volt.

A marosvásárhelyi zsidó közönség nagy számban és lelkesen kísérté végig a két zsidó csapat játékát.

A tolytatólagos előmérkőzések során a Haggibbor csütörtökön a brassói Ivriával kerül össze. Megelőzően szerdán barátságos mérkőzésen a rendkívül feljavult Brasovia SC-al mérte össze erejét. A jövő vasárnap valószínűleg a bukaresti Makkabea a temesvári Kadimával a szatmári Bar-Kochba pedig a máramaroszi Sámson csapatával játsza le elődöntő mérkőzését.

KAC—Haggibbor 1:0 (0:0). A kompletten szereplő KAC-nak végre sikerült erkölcsi győzelmeit gólaban is kifejezésre juttatni a Bornstein, Pollák, Nyul, Reményi és Virág helyen tartalékkal játszó Haggibbor felett. A mérkőzés sport-

szempontból keveset nyújtott, legfeljebb az volt a meglepetés, hogy az erősen tartalékos Haggibbor csapatának lelkes játékaival nemcsak tempót diktált, de a mérkőzés nagyobb részén a Haggibbor felén nyert is biztosította, ami azonban a második félidőben jutott kifejezésre egy minden indokolás nélkül meg nem ítélt, de feltűnően szabályos gólrévén. A KAC veszélyes támadásait inkább egyes játékosainak kitűnő formája jellette. A védelem a maga egészében nem volt jó, ám Hirsch dr. bravuros játéka ezuttal is sok veszélyes helyzetet tisztázott. A gyenge és színtelen-halvsorban Schultz játéka magasodott ki. A csatársorban Rakitovszky és pár szép lefutással Raduch jó játéka érdemel említést. Farkas I. értékes szereplése a KAC megerősödését jelenti. A Haggibbor védelmében Lazarovits, a csatársorban Ká és Rosenberg játéka tűnt ki. Jól szerepelt — sebességig — Farkas II. is, aki másfélvi pihenés után játszott most újra. A csatársorban Mózses hasznos és agilis volt, Jakobi a bekk szerepét volt kénytelen a gyenge Braunnal megosztani. Az első félidőben a szél és nap ellen játszó Haggibbor a többet támadó fél s többiben teremet a Fán vezetésével szépen kombináló csatársor veszélyes és meleg pillanatokat a KAC kapuja előtt. A lövések azonban vagy elmaradnak, vagy Szatmári zsákmányává lesznek.

A második félidőben hullámosabb a játék, a KAC támadásai erősebbek, különösen a Haggibbor meg nem ítélt gólja után szabadul fel a lelkes piros-fehér csapat és Rakitovszky védhetetlen lövése megszerzi a mérkőzés bíró által is jóváhagyott gólját. Ezután a Haggibbor támad, Fán eles kapufalövése érdemel említést. Az utolsó percekben Raduch veszélyes lefutásait a kis Rosenfeld rávetéssel védi. Nem hallgathatjuk el, hogy Marcinkievits a tulerónél is kíméletlenebb játéka csak visszatetszést szülhet a különben minden kritikán felül korrekt és sportszerű csapatában. Kis bíró erélytelen és gyenge volt.

A KAC győzelménél sokkal értékesebb ifjúsági csapatának a Haggibbor ifjúsági felett aratott 3:1 (0:0) győzelme.

Victoria—Venus 3:1 (2:1). Ezzel a Victoria az országos bajnokság döntőjébe kerül.

Nagyváradon az Unirea csapata újabb tanujelét adta kiváló képességeinek és 3:1 arányban legyőzte a NAC-ot.

Aradon az ATE csapatának a szamosmenti válogatott volt az ellenfele, mely a dési Unio és a szamosújvári Spárta játékosából rekrutálódott. Eredmény 2:2.

# SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Egy darab kenyérért. Jean Valjean jóvaló, de szegény polgármester egy kenyeret lopott, hogy meg szegényebb, hűgát és ennek gyermekeit az éhenhalástól megmentse. Ezen lópás miatt összesen 19 évig kellett raboskodnia. Hosszu küzködés után felvergődik, gazdag gyáros, polgármester és Coseta árva leány istápolója lesz. Valjeanak elkészeredett ellensége volt Javert rendőrfelügyelő, aki folyton üldözte, Valjean neve alatt más egyént tartottat le, az igazi Valjean azonban, aki kiszabadulás után más néven szerepelt, ennek megmentésére siet. Teleplezi magát, Forradalom tör ki, Javert Valjean kezére kerül, de ahelyett, hogy a kiállott szenvedésekért megbocsúlja magát, megmenti életét. Coseta, aki nem ismeri gyámlóitójának múltját, egy arisztokrata felesége lesz. A sok küzködés megtöri Valjeant és az aggastyán, kinek nevet jóságáért mindenki áldja, mosollyal az arcán hunyja le szemét örökre. Ez a rövid meséje annak a páratlan ügyességgel kidolgozott filmműnek, mely Viktor Hugó A nyomorultak című, az egész világon ismert regénye után lett filmre írva. A tárgy érdekessége, a művész személyzet kritikán nem tűrő magas nivóju játéka annyi közönséggel csalt a Magyar Színházba, hogy ily siker még nem láttunk. A film első része még csak ma és holnap lesz látható, a második része csütörtökön, pénteken és szombaton kerül bemutatásra.

Kedd, 1923 augusztus

# Grün

Comunitatea Bisericească A  
מיינדע ארזע דער  
מוטחה צו בעוועטצען  
דער ארציניכער בעל  
אפערט מיט אכשריף  
ינטען פראועס איינזענדען  
ערט. ענטשפערענערעס  
אומען. דען בערוואפענען  
דער פאסטען.  
Dr. Salamon Rosenfeld  
פראועס.

Telefon  
2—14

# VADÁSZ

vizvezeték-, csatorna  
berendezési  
Univerzitatii  
Műhely: S  
(volt B  
11.

Villamos vasalók,  
Tungsram-féle izzó  
szereleési anyagok

# Weisz

kalap és uridivat áruhá  
megérkez  
ősi kalap  
Férfi „Gyukits“ k  
készlet tart Lei  
I-a nyulszőr kemény  
I-a gypaju kemény  
választék

# Gazdas Déva

berendezés  
Vas-  
Elvállal legjutányo  
autók, motorok,  
Vásárolt használt v  
motorokat stb.  
Elad gépeket, motor

## Jelenleg el

Vagonjavítási mu  
gok és alkatrésze  
„Imperial“ hőlég  
gyártmány, haszn  
zöldség, sűrű m  
Folytonműködő c  
roski-téle, óránk  
lehajtására, gőz  
moslékemelő ké  
Egy darab Dolan  
Elektromotor, 40  
riód, 970 tour.

Mégis csak CZINK fest, tisztít vegyileg legszebben, legolcsóbban Cluj

Rothmann Márton szabókellékek és Cluj, str. Malia (v. Mátyás kir.-utca) 2. sz.  
rövidaru raktára. Eladás nagyban és kicsinyben. Vidéki megrendeléseket postán esakadók

Kedd, 1923 augusztus 14.

# Grünwald üvegszolda és tükörgyár

Tükrök és butorüvegek minden méret és modell szerint készülnék.  
Épületüvegezési vállalat — Ujrafoncsorozás — Finntükrök

**Oradea-Mare**  
Strada Gerilozy 18. szám

Comunitatea Bisericească Ort. Isr. Reghinul-Săseșc.

## קאנקור

ביא אונזערע נעמינדע אים דע  
פאסטען איינעם שויב מומחה צו בעזעצן  
די מוכה וירש מרים דער פארצינדער בען  
תפלה זין מוסס מאנע זין אפערט מיט אבשרי  
טען זינער קבלות אונזערע טימען פראזעס איינזעצן  
פרייע ווארטע אים נעזיכערט. ענטשערעכענען  
נעדאלט. לויט איבעראינקאמען. דען בערעכענען  
אויס דען דא ריזעשפענען פערניטעט. דער פאסטען  
אויס זאמארט אנטערעטען.

Dr. Salamon Rosenfeld 6026-1 Daniel Fixel

Telefon 2-14 Telefon 3-84

## VADÁSZ & COMP.

vizvezeték-, csatornázás- és villamosvilágítás berendezési vállalat. Üzlet: Str. Universitatii (volt Egyetem-ü.) 2  
Műhely: Str. Baba Novac (volt Bethlen-utca) 11. szám alatt

Villamos vasalók, fűzőedények, csillárok, Tungsram-féle izzólámpák, mindennemű szerelési anyagok állandó nagy raktára.

## Weisz Siegfried

kalap és uridivat áruházába Cluj, Cal. R. Ferdinand 6  
**megérkeztek a legújabb őszi kalapújdonságok!!**  
Férfi „Gyukits“ keménykalap míg a készlet tart Lei . . . . . 550.—  
-a nyulszőr keménykalap Lei . . . . . 360.—  
-a gyapju keménykalap Lei . . . . . 235.—  
Nagy választék férfi lehérműkben!

## Gazdasági Ipar Rt Déva

Modern berendezésű gépjavitóműhely Vas- és fémöntöde  
Elvállal legutánjabb feltételek mellett gépek, autók, motorok, vasúti járművek stb. javítását. Vásárolt használt vagy javításra szoruló gépeket, motorokat stb.  
Elad gépeket, motorokat, különféle üzemanyagokat  
**Jelenleg eladó**  
Vagonjavítási munkálatokhoz szükséges anyagok és alkatrészek.  
„Imperial“ hűlégszáritó berendezés, Maissen gyártmány, használható mindennemű gabona, zöldség, sűrű moslék, trágya stb. szárítására.  
Folytonműködő cefrelepárolókészülék, Rudkorski-féle, óránkénti 15-18 hl. normális cefre lehajtására, gőz cefreszivattyúval, önműködő moslékemelő készülékkel.  
Egy darab Dolainski-féle szesz mérőgép.  
Elektromotor, 40 HP., 210 Volt, 3 fázis, 50 perod, 970 tour.

Arcodon ha sok a Miteszer  
**Kaiser-Borax**  
Ez ellen biztos szer



„Gladys“ sósborszesz üdít,  
„Gladys“ sósborszesz erősít,  
„Gladys“ sósborszesz fájdalomt csillapít  
Gyártja Herczeg Géza vegyészeti gyára Cluj Lloyd

Kiváló hatású bánáti gyógytea keverékek  
Tüdő tea  
Használó tea, erős  
Köszvény e leni tea  
Gyomorjavító tea  
Vizelethajtó tea  
Időgyógyásati tea  
Vértisztító tea  
Női vértisztító tea rendelkezéseknek  
Használati utasítással dobozonként 25 lej. Három doboz rendeléséig bérmentes csomagolás és szállítás.  
Kapható kizárólag Bánáti Gyógyszertár, Lugol

Modern üvegszolda és tükörgyár  
**PÉCHY ÉS TÁRSA**  
ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD), STR. SAGUNA (KAPUCINUS-U.) 20

**Pályázat**  
Alulírott izraelita hitközség a nagy ünnepekre kántort öhajjt alkalmazni. Pályázhatnak olyan előrendű kántorok és előimádkozók, akik tisztá csengései erős hang felett rendelkeznek. Fizetés meg egyezés szerint. Utiköltség csak a meghívott-nak lesz megtérítve. Orastie, 1923 augusztus 10. Az Orástie-i izraelita hitközség elnöksége

**GARDI és TÁRSA**  
fényképezési műtermei  
Cluj-Kolozsvár, str. Saguna (v. Bartha Miklós-utca) 13  
Portrék, Gyomorképfelvételek, nagytirások

ויכטיג פיר אחרונים מחרים!  
די עמיט בעערדע מיך מינען מ. מ. קונדען  
מיט צומילען. דאס איך א ריה ארום מינע ריזע  
נאך טריעט אנטרעטע צום איינקויפע דער ג.  
מינע. איך ווערדע דעסמאהל איין זאלכעם  
קוואנמום ברענגען וועלכעם געניגען ווירד מינען  
גראסען קונדענקריין בערעדיגען צו קאננען.  
מינע ארויסטע דערשט  
**Café Adriatica, Trieste**  
**E. ROSENZWEIG Miederfabrik**  
Cluj, Strada Regina Maria Nr. 6.

**Engros** 133 **Endetall**  
Karlsbadi porcellán edények, tábla-üveg.  
Mindenféle poharak, demyonok, palackok,  
lámpaárúk bármily mennyiségben legelőnyösebben  
**AUSLÄNDER LAJOSNÁL**  
CLUJ,  
Piața M. Viteazul (Széchenyi-tér) 39, Telefon 954.

**Ne feledjék el,**  
hogya a világszerte ismert  
**Ráth Hermann Trieszt**  
cég 40 éves szakmeretével אחרונים, לויבם ודמים  
és az אחרונים termelők bizalma folytán még mindig  
a legszebb és legmegtehetőbb אחרונים מוכתרים  
לויבם - גרינעבארדינער אעאר דדמים גרינע  
הודי אשליטע אונר איך טראקקענע תודי אשליטע  
RÁTH JÓZSEF máramarosszigeti nagykereskedő  
utján ab Bukarest, a legolcsóbb napi árak mellett.  
Felvilágosításokkal készséggel szolgál Josef Ráth  
déli gyümölcskereskedő Sighetul-Marmatiei. 6004

**AUTOMOBILOK!!**  
Benzint és gumit  
sporolhatnak megkímélve egyúttal a gépet is!  
Bővebbet  
**EMIL BLAGA**  
Cluj

legfeljebb az volt a  
artálékolt Haggibbor  
csak tempót diktált,  
a Haggibbor főlé-  
an a második féldi-  
nden indokolás nél-  
földi szabályos gól  
támadásait inkább  
formája jelezte. A  
nem volt jó, ám  
attal is sok veszé-  
yenge és szintelen  
gasodott ki. A csa-  
szép lefutással Ra-  
ést. Farkas I. érte-  
erősödését jelenti. A  
ovite, a ksatársorban  
ki. Jól szerepelt -  
aki másfélvi pi-  
A csatársorban Mó-  
kobi a bekk szerepét  
nál megosztani. Az  
llen játszó Haggib-  
bizben teremt a Fán  
csatársor veszélyes  
C kapuja előtt. A  
nak, vagy Szatmári  
lamosabb a játék, a  
különösen a Hag-  
án szabadul fel a  
itovszky védtetlen  
bíró által is jóvá-  
gibbor támad, Fán  
nilitést. Az utolsó  
tutásait a kis Rosen-  
gathatjuk el, hogy  
iméletlenebb játéka  
lönben minden kri-  
rú csapatában. Kise-  
kal értékesebb ifju-  
fjúsági felett aratott  
(2:1). Ezzel a Vic-  
ntőjébe kerül.  
rea csapata újabb  
ségeinek és 3:1  
anak a szamosmenti  
ely a dési Unio és  
iből rekrutálódott.  
**ÜVÉSZET**  
Jean Valjean jóra-  
gy kenyeret lopott,  
ennek gyermekeit az  
lopás miatt összesen  
össze küzködés után  
gármester és Coseta  
Jeanak elkészített  
gyelű, aki folyton  
és egyént tartóztat  
aki kiszabadulása  
nek megmentésére  
lom tör ki, Javert  
ett, hogy a kiállott  
agát, megmenti éle-  
yamolítójának mult-  
lesz. A sok küzkö-  
gastyán, kinek ne-  
mosollyal az arcán  
rővid meséje annak  
lgozott filmműnek,  
tak című, az egész  
lett filmre írva. A  
személyzet kritikát  
annyi közönséget  
ly ily sikert még  
még csak ma és  
rézse csütörtökön,  
emutatóra.  
ban Cluj  
caj) 2. sz.  
ezet postán osztják

### APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetéseket egyszeri közlési díja szavantént 2 lei. Vastagabb betűvel szedett szavak 3 lei. Legkisebb apróhirdetés díja - 10 szög - 20 lei. Jelleges hirdetésekre semmilyen felvilágosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetésnek a kiadóhivatalban vehetők át, vidékiek a kívánt címre továbbíthatnak. Erre a célra a hirdetési díjon kívül 2 lei 60 bani bélyegköltésig fizetendő.

**Középiskolás leányokat** veszek koszt és szállásba, zongorahasználattal. Királyné, Str. Baron L. Pop 23. szám. 6042

Jobb házból való két iskolás fiút orth. kóser elátásra elfogadnék. Özv. Bergerné, Szacsavay-utca 16. szám. 6040

Okleveles szeszgyárvezető sok évi elsőrendű gyakorlattal, jelenleg nagyobb ipari és mezőgazdasági gyárat vezet, állást változtatna. Szives megkereséseket kér „Szeszgyárvezető” postrestanta, Tolna (Magyarország) 6038

Száraz kenyérhulladékok keresek megvételre. Strada Pata 24.

**Ügyes segéd** ügy- és porcellánszakmában felvétetik. - Ajánlatot kér Schwimmer Ernő, Dej.

Két segéd a férfikonfekció és kézműváru szakmából jó eladó, román, magyar és német nyelvtudással, azonnal felvétetik Goldstein Márkusnál, Petroseni.

Magas lépést fizetők 3 szobás modern lakásért lehetőleg Erzsébet, Farkas vagy Majális-úton. Köszöntők is díjaztatnak. Levéleket magas lépés jellege alatt a kiadóba.

**Bőrkereskedőseged**, idősebb, ki a szakmában perfect és jó detailista, felvétetik Hirsch és Czodik cégnél, Cluj.

**LIBRARIA SAFRUTH** ספרים דאנדרלין  
Cluj, Strada Stefan O. Iosif No. 1.

### Megérkeztek

1, 2, 4, 5 és 9 kötetű fordításos (Machsor) מפורסם garbiturák gyönyörű és elegáns kivitelben, ugy-szintén Mirjáimok és bőrkötéses Imakönyvek ספרותייהk valamint az összes szükséges rituális cikkek igen nagy választékban, melyek kiárusítása feltűnő olcsó árak mellett אלוהי-קור megkezdődik és folytatódik míg a készlet tart.

מבחר גדול מן מלוחים גדולים וקטנים ציורי-תעתיקין ומאות כשרות וכדומות

Vízonteladónak magas árkedvezmény.

Vidéki megrendelések gyors, pontos és szolid ki-  
szolgálás mellett eszközöltetnek.

### Vas- és faipari szerszámgépeket

és szerszámokat, benzin elektro-  
motorokat és dynamókat, gép-  
szíjakat, olajokat, gőz-, víz- és  
gázarmaturákat, gázcsöveket és  
gázcsőidomdarabokat (fiting),  
szivattyukat, továbbá műszaki  
és elektrotechnikai cikkeket a  
legszakoszerűbben és legjobb  
minőségben szállítja 1544

**TECHNIKA R.T.**  
Targu-Mures

Sürgönycim: Technica. Telefon 3-36

Erdélynek legdasabban felszerelt rövid-, műn-  
bergi-, diszmü- és játékáru nagykereskedése

## NUSSBAUM TESTVÉREK

TARGU-MUREŞ—MAROSVÁSÁRHELY

Telefon interurbán 200

Eladás csak viszonteladóknak!

**Első Erdélyrészi Ékszerárúgyár**  
Cluj, Calea Regete Ferdinand 19. szám  
Telefon interurbán 2-13 \* Sürgönyc.: Juvaere, Cluj

**Ékszerárúgyártás, nagykereskedés**

Fogászáll arany \* Arany, ezüst és  
és forrasztó \*\* piattfabeváltás!

Kiencle és Schwarzwaldi órák képviselete, gyári lerakata

Csak viszonteladók számára!

**Irodaberendezések**

**Kopenetz** gépezemű asztalosmühely-  
ben olcsón szereshetők be

**Cluj, Honvéd-utca 92**

**Aggár és Vegyipar Rt. Szatmár**

Gyárt: bőrenyvet, csontenyvet, csontszirt,  
mütrágyát, szappant, kocsikenőcsőt, gép-  
szirt, téglát stb. Vesz: csontot, szárás  
és vizes húslejt, nyers és olvasztott  
faggyut

Telefon 81. **Ládagyár** Flórtzet:  
Egeres

Mindenemű ládákat és fadóbozokat összeszegezett  
és szetszedett részeken megrendelésre azonnal  
készít és szállít a legolcsóbb nappi áron 1381

**Sajovics és Lebovits** fakesereskedés  
és ládagyár

Cluj, Strada Cernaui (volt Kajántól-ut) 1 szám



## S. Eisenstädter

Cluj, Calea Victoriei 2

### Szőrmeárúház

Sportkabátok  
és bundákban  
nagy választék

Figyelem a pontos címre!

Kereskedelmi  
és ipari  
nyomatványokat:

**körleveleket**

**cégkártyát**

**levélpapírost**

**számlát**

legolcsóbb áron  
feltűnően ele-  
gáns kivitelben  
készít a Kadima-  
nyomda Rt.

## Perzsaszőnyegekben a legnagyobb választék. Alkalmi vételek Sternbergné! Oradea-Mare (kishidő)

Természetes és  
szépített földfestékek  
elsőrendű minőségben  
Különlegesség:  
Falzöldek minden  
árnyalatban

## Astra festékgyár

Cluj-Jucul de jos

Központi iroda:  
Cluj, Strada Regina  
Maria 25.  
Telefonszám: 2-41  
Sürgönycim:  
Astra, Cluj

**SZERKESZTŐSÉG**  
HIVATAL ÉS N  
Cluj, Kolozsvár,  
L. Pop (Brassai)  
Telefon: Szerk  
és kiadóhivatal  
Zs. N. Sz. —  
A kéziratok kiz  
szerkesztőségne  
zendők. Kézirat  
adunk vis

### Cluj-Kolozsvá

(Karltsbad)  
küldött munkat  
idézés két nem  
van a kongressz  
órákor végetért  
zett Generalde  
kritikát mondo  
sége fölött. Am  
főleg és majdn  
összpontosult: a  
Mintha a cionis  
nem is volna,  
egyetlen rugóje  
minden érdeklő  
vita abszorbeált  
nem kis fájdalom  
Agency helyes  
az egész mozgalm  
jelentős személy  
Igy az új vez  
függvénye Anna  
gresszus az Age  
Agency mégsem  
mozgalommal s  
nek fontosabbak  
leteinél. Sokan e  
közül is s az u  
tolódásokat idéz  
nyokban. A k  
centrumpárt em  
kongresszus elé  
élesebb kikristály  
Az utolsó

gresszus igazi a  
szónokai, az ors  
ellenzékiek, korr  
és nyugati zsidó  
szálfinom disztin  
a szocialisták há  
A centrumban  
amerikai ujcion  
térés van. Legge  
ták, akik szigor  
embereiket és na  
értekezletet, hog  
den pontnál bizt  
schaftok is igyek  
egyöntetűen fellé

A romániai  
napon külön egys  
tolt területek dele  
egységet azonban  
beszarábiaiak már  
Grünbaum-féle all  
mannschaft most  
déli delegátusoka  
beszélést tartott e  
igen viharos lefoly  
dál, amikor a biz  
szó, Geiger buko  
nagyobb politikai  
zással, bizonyos k  
követelt. Ez a kij  
a regátiakat, külö  
írót, úgyhogy majd  
erdélyiek közbelép  
készen elintézni. A  
a következő bizotts  
bizottságban, amel  
szerve, dr. Weissb  
ságban Giszkalay J  
ságban Hirsch Jenő  
Marton Ernő és a  
Albert. A romániai  
lag Weizmann java